

Fruthi, shytat dhe rubeola

Çfarë janë fruthi, shytat dhe rubeola?

Fruthi, shytat dhe rubeola (fruthi gjerman) janë sëmundje shumë infektive të shkaktuara nga viruset.

Si preken njerëzit nga fruthi, shytat dhe rubeola?

Fruthi, shytat/parotiti dhe rubeola (fruthi gjerman) përhapen nga kontakti i ngushtë me një person të infektuar.

Cilat janë simptomat e fruthit, shytave dhe rubeolës?

Fruthi shkakton temperaturë, kollë, sy të kuq dhe dhimbje sysh dhe skuqje të lëkurës.

Shytat shkaktojnë ënjtje të gjëndrave të qafës dhe temperaturë.

Rubeola (fruthi gjerman) shkakton skuqje të lëkurës, temperaturë dhe ënjtje të gjëndrave. Nëse një grua shtatzënë sëmuret nga rubeola në fillim të shtatzënisë, mund të shkaktojë defekte të mëdha të lindjes tek foshnja.

Nëse 1000 persona preken nga **fruthi**

- 1 ose 2 do të vdesin
- 50 do të kenë një infeksion të veshit
- 40 do të kenë pneumoni ose bronkit
- 5 do të kenë konvulsione (kriza)
- 160 do të kenë diarre
- 1 do të zhvillojë encefalit (ënjtje të trurit). Për çdo 10 fëmijë që zhvillojnë encefalit - 1 do të vdesë dhe - deri në 4 do të kenë dëmtim të trurit.

1 në 8000 fëmijë nën dy vjeç pësojnë SSPE (degjenerim i trurit), i cili mund të jetë shumë vite pas fruthit dhe është gjithmonë fatal.

1 në 6000 do të kenë një problem me koagulimin e gjakut.

Nëse 1000 persona preken nga **shytat**:

- 50 do të kenë meningjit viral
- 1 do të kenë encefalit (inflamacion të trurit)
- 400 burrave që kanë shytat do t'u ënjten testikujt
- 300 do të kenë temperaturë, dhimbje koke dhe ënjtje të gjëndrave të pështymës nën nofull, dhe

1 në 20,000 do të shurdhohet.

Shytat gjithashtu rrallë mund të shkaktojnë infertilitet te meshkujt.

Nga personat që preken nga **rubeola (fruthi gjerman)**:

- Rreth 1 në 2 do të kenë një skuqje të lëkurës dhe ënjtje të dhimbshme të gjëndrave; dhe më shumë se gjysma e grave me rubeolë kanë dhimbje të kyçeve.
- 1 në 3000 pëson trombocitopeni (mavijosje ose gjakderdhje të lëkurës);
- 1 në 6000 pëson encefalit (inflamacion i trurit);

HSE - Zyra Kombëtare e Imunizimit

- Nëse një **grua shtatzënë** preket nga rubeola në shtatzëninë e hershme, **9 në 10 foshnja** do të kenë një defekt **madhor** në lindje, si për shembull shurdhësi, verbim, dëmtim të trurit ose defekte në zemër.

Kush duhet ta marrë vaksinën MMR?

Vaksina MMR mbron nga fruthi, shytat dhe rubeola (fruthi gjerman). Është një vaksinë e gjallë, që do të thotë se përmban forma të dobësuara të viruseve të fruthit, shytave dhe rubeolës.

Kur vaksina e fruthit u fut në Irlandë në vitin 1985, numri i rasteve të fruthit ra nga 10,000 në atë vit, në 201 raste në 1987. Fruthi është shumë infektiv dhe numri i rasteve të fruthit dhe komplikacioneve të fruthit do të rriteshin me shpejtësi nëse fëmijëve nuk do t'u jepej vaksina MMR.

Vaksina MMR rekomandohet t'u jepet foshnjave në moshën 12 muajshe.

Fëmijët duhet të marrin një dozë të dytë në moshën 4-5 vjeç. Kjo zakonisht jepet në shkollë nga ekipet e HSE-së të imunizimit në shkolla, por në disa zona jepet nga mjeku i përgjithshëm i fëmijës.

Për të dhënë mbrojtjen më të mirë nevojiten dy doza të vaksinës MMR.

Disa fëmijë mund t'i kenë humbur dy dozat e tyre të vaksinës MMR dhe kjo ka çuar në shpërthime të shytave dhe fruthit kohët e fundit.

Fëmijët më të rritur dhe të rinjtë që nuk e kanë përfunduar (ose nuk janë të sigurt nëse e kanë përfunduar) kalendarin e tyre të vaksinimit me dy doza MMR duhet të vaksinohen sa më shpejt të jetë e mundur.

A mund ta marrin vaksinën MMR fëmijët më të rritur dhe të rriturit?

Nuk është tepër vonë për të marrë vaksinën MMR dhe rekomandohet që fëmijët më të rritur dhe të rinjtë që nuk i kanë marrë dy dozat e vaksinës MMR (ose nuk janë të sigurt nëse e kanë marrë) duhet të vaksinohen sa më shpejt që të jetë e mundur.

Kush nuk duhet ta marrë vaksinën MMR?

Vaksina MMR është e sigurt për shumicën e njerëzve.

Megjithatë, ju ose fëmija juaj nuk duhet ta marrë vaksinën nëse keni pasur një reaktion të rëndë alergjik (anafilaksi) ndaj një vaksine të mëparshme MMR ose ndonjë pjese të vaksinës (përfshirë xhelatinën - vetëm për vaksinën MMRVaxPro MMR) ose një reaktion të rëndë alergjik ndaj një antibiotiku të quajtur neomicinë.

Vaksina MMR nuk duhet t'i jepet askujt që është shtatzënë.

Ju duhet të vononi marrjen e vaksinës nëse fëmija juaj:

- është i sëmurë me temperaturë
- ka marrë vaksinë kundër varicelës (lia e dheneve), brenda katër javëve të mëparshme.
- është në trajtim me steroide në doza të larta po merr trajtim me kimioterapi ose radioterapi
-
- ka ndonjë sëmundje që ndikon në sistemin e tij imunitar
- ka marrë gjak ose produkte gjaku kohët e fundit

Nëse fëmija juaj është në ndonjë nga trajtimet e listuara më sipër, duhet ta diskutoni vaksinimin me mjekun e fëmijës suaj.

Nëse sistemi imunitar i një personi ndikohet rëndë nga sëmundja ose trajtimi, personi nuk do të jetë në gjendje të marrë vaksinën MMR.

HSE - Zyra Kombëtare e Imunizimit

Nëse keni ndonjë shqetësim, bisedoni me mjekun tuaj të familjes ose me infermierën e shëndetit publik.

A duhet ta marrë fëmija im vaksinën MMR nëse ka alergji nga veza?

Po - Vaksina MMR mund t'u jepet fëmijëve me një alergji të rëndë nga veza. Alergjia e rëndë ndaj vaksinës MMR është jashtëzakonisht e rrallë, edhe tek fëmijët me një alergji serioze nga veza. Nuk është e nevojshme të shmangni vaksinën MMR nëse fëmija juaj nuk i pëlqen vezët ose ka diarre ose dhimbje stomaku pasi ka ngrënë vezë dhe nuk keni nevojë të merrni ndonjë masë paraprake të veçantë. Nëse keni ndonjë dyshim, bisedoni me mjekun ose infermierën që bën vaksinën MMR.

A ka ndonjë lidhje midis vaksinës MMR dhe autizmit apo sëmundjes së zorrëve?

Ne e dimë se vaksinat nuk shkaktojnë autizëm, diabet, sklerozë multiple, alergji, astmë ose çrregullim të mungesës së vëmendjes (hiperaktivitet). Megjithatë, kur gjërat ndodhin rreth kohës kur jepen vaksinat, mund të mendojmë se ekziston një lidhje midis dy gjërave. Për shembull, shenjat e autizmit zakonisht bëhen të dukshme rreth moshës kur fëmijëve u jepet vakcina MMR, por njëra nuk shkakton tjetrën. Shumica e fëmijëve janë të imunizuar, prandaj fëmijët me dhe fëmijët pa kushte të tilla si autizmi, astma ose çrregullimi i mungesës së vëmendjes kanë po aq gjasa të kenë marrë të njëjtat vaksina.

Gjatë 30 viteve të fundit, më shumë se 500 milionë doza të vaksinës MMR janë dhënë në mbi 90 vende. Ekspertë nga e gjithë bota, duke përfshirë [Organizatën Botërore të Shëndetësisë](#), bien dakord se nuk ka asnjë lidhje midis vaksinës MMR dhe autizmit apo sëmundjes inflamatore të zorrëve.

Studimet për të parë nëse fëmijët që janë imunizuar kanë më shumë gjasa të kenë këto kushte, kanë treguar se nuk ekziston asnjë lidhje midis kushteve dhe vaksinave. Hulumtime të gjera për vaksinën MMR, duke përfshirë mijëra fëmijë, janë kryer në MB, SHBA, Suedi dhe Finlandë. Ky studim tregoi se nuk ka asnjë lidhje midis MMR dhe autizmit. Një studim shqyrtoi të dhënat e vaksinimit të çdo fëmije të lindur në Danimarkë nga viti 1991 deri në 1998 (mbi gjysmë milioni fëmijë). Gjatë kësaj kohe, 82% e fëmijëve të lindur në Danimarkë morën vaksinën MMR. Studiuesit zbuluan se rreziku i autizmit ishte i njëjtë te fëmijët e imunizuar dhe te fëmijët që nuk ishin imunizuar.

Këshilli i Përgjithshëm Mjekësor në Mbretërinë e Bashkuar në maj 2010 vendosi që Dr Andrew Wakefield duhet të hiqet nga regjistri mjekësor, pasi e shpalli atë fajtor për sjellje të pahijshme profesionale dhe sjellje joetike në lidhje me kërkimet që ai kreu mbi fëmijët. Dr Wakefield përdori rezultatet e këtij hulumtimi për të paraqitur në mënyrë të rreme një lidhje midis vaksinës MMR dhe autizmit.

Disa organizata profesionale të dedikuara për gjetjen e një kure për autizmin kanë publikuar deklaratat e qëndrimeve të tyre në lidhje me autizmin dhe vaksinat.

Autism Speaks (2015), organizata lider në botë e shkencës dhe avokimit për autizmin ka deklaruar,

“Gjatë dy dekadave të fundit, kërkime të gjera kanë hulumtuar nëse ka ndonjë lidhje midis vaksinimeve në fëmijëri dhe autizmit. Rezultatet e këtyre kërkimeve janë të qarta: Vaksinat nuk shkaktojnë autizëm. Ne bëjmë thirrje që të gjithë fëmijët të vaksinohen plotësisht”.

Çfarë duhet pritur pas marrjes së vaksinës MMR?

Pas marrjes së vaksinës, fëmija juaj mund të ketë siklet, skuqje ose ënjtje rreth vendit ku është bërë injeksioni. Ai mund të jetë nervoz dhe të ketë temperaturë.

Nëse kjo ndodh, ju mund t'i jepni paracetamol lëng ose ibuprofen lëng për foshnja. Ju gjithashtu duhet t'i jepni atij shumë lëngje për të pirë. Sigurohuni që ai nuk është shumë i ngrorhtë dhe që rrobat e tij nuk fërkohen në vendin e injektimit.

Fëmijët zakonisht shërohen nga këto efekte anësore të vogla brenda një ose dy ditësh

Nga personat që imunizohen:

HSE - Zyra Kombëtare e Imunizimit

- 1 në 10 do të ketë siklet, skuqje dhe ënjtje në vendin e injeksionit, ose do të ketë temperaturë
- 1 në 20 do të ketë një skuqje të lëkurës, gjashtë deri në 12 ditë më vonë (kjo nuk është ngjitëse)
- 1 në 20 do të ketë ënjtje të gjëndrave, ngurtësim të qafës ose dhimbje kyçesh
- 1 në 100 mund të zhvillojë ënjtje të gjëndrave të pështymës nën nofull në javën e tretë pas vaksinimit (kjo nuk është ngjitëse)
-
- 1 në 1000 do të ketë një konvulsion (krizë)
- 1 në 22,000 do të ketë një problem të përkohshëm të koagulimit të gjakut / mavijosje ose gjakderdhje
- 1 në 10,000,000 mund të zhvillojë encefalit (inflamacion i trurit).

Efektet anësore të rënda janë shumë të rralla.

Nëse fëmija im merr mini fruth/mini shytë, a mund ta përhapë sëmundjen?

Jo.

Vaksina MMR nuk derdhet, prandaj nuk ka rrezik të përhapjes së infeksionit të fruthit pas vaksinimit. Nuk ka pasur raportime të personave të vaksinuar që kanë transmetuar infeksionin te kontaktet.

Është shumë e rëndësishme që çdo fëmijë të marrë vaksinën MMR në kohë, në mënyrë që të mbrohet nga sëmundja e fruthit, shytave dhe rubeolës.

Si funksionon vaksina MMR?

Vaksina funksionon duke stimuluar sistemin imunitar që të ndërtojë mbrojtje kundër këtyre sëmundjeve.

Sa efektive është vaksina MMR?

Cikli i plotë i vaksinës MMR ofron mbrojtje të mirë kundër fruthit për 99% të njerëzve, kundër rubeolës (fruthit gjerman) për 99% të njerëzve dhe kundër shytave për 88% të njerëzve.

Informacione të tjera

Flitni me një punonjës profesionist shëndetësor të besuar dhe vizitoni www.immunisation.ie